

NHH

SPRÅKOVERGRIPENDE TRANSLATØRKURS

Översettelseskompetanse med kritisk kildebruk som uunnværlig delkompetanse

Ingrid.Simonnaes@nhh.no

CIUTI

Oversikt

1. Innledning

- Forskrift for autorisasjonsprøven i oversettelse
- Teoretiske kompetansemodeller

2. Fra teori til praksis: Kildesøk og kildevurdering

- Innhenting av relevant informasjon
- Vurdering av relevant informasjon

Forskrift for Autorisasjonsprøve

NHH

[FOR STUDENTER](#) [VIDEREUTDANNING](#) [BIBLIOTEK](#) [SØK](#) [NO](#)[FORSIDEN](#) [STUDIER](#) [FORSKNING](#) [OM NHH](#) [ALUMNI](#)

FORSKRIFT FOR AUTORISASJONSPRØVE FOR Å BLI STATS AUTORISERT TRANSLATØR (TRANSLATØREKSAMEN) VED NORGES HANDELSHØYSKOLE

Fastsatt av styret ved Norges Handelshøyskole 17. juni 2021 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3-9, § 3-10 og § 8-2.

[Utfyllende bestemmelser ▶](#)[Autorisasjonsprøve i oversettelse ▶](#)[Department of Professional and International](#)

- 👉 tilgang til internett under hjemme- og skoleeksamen
- 👉 betydningen av informasjonssøking kompetanse

Autorisasjonsprøve i oversettelse

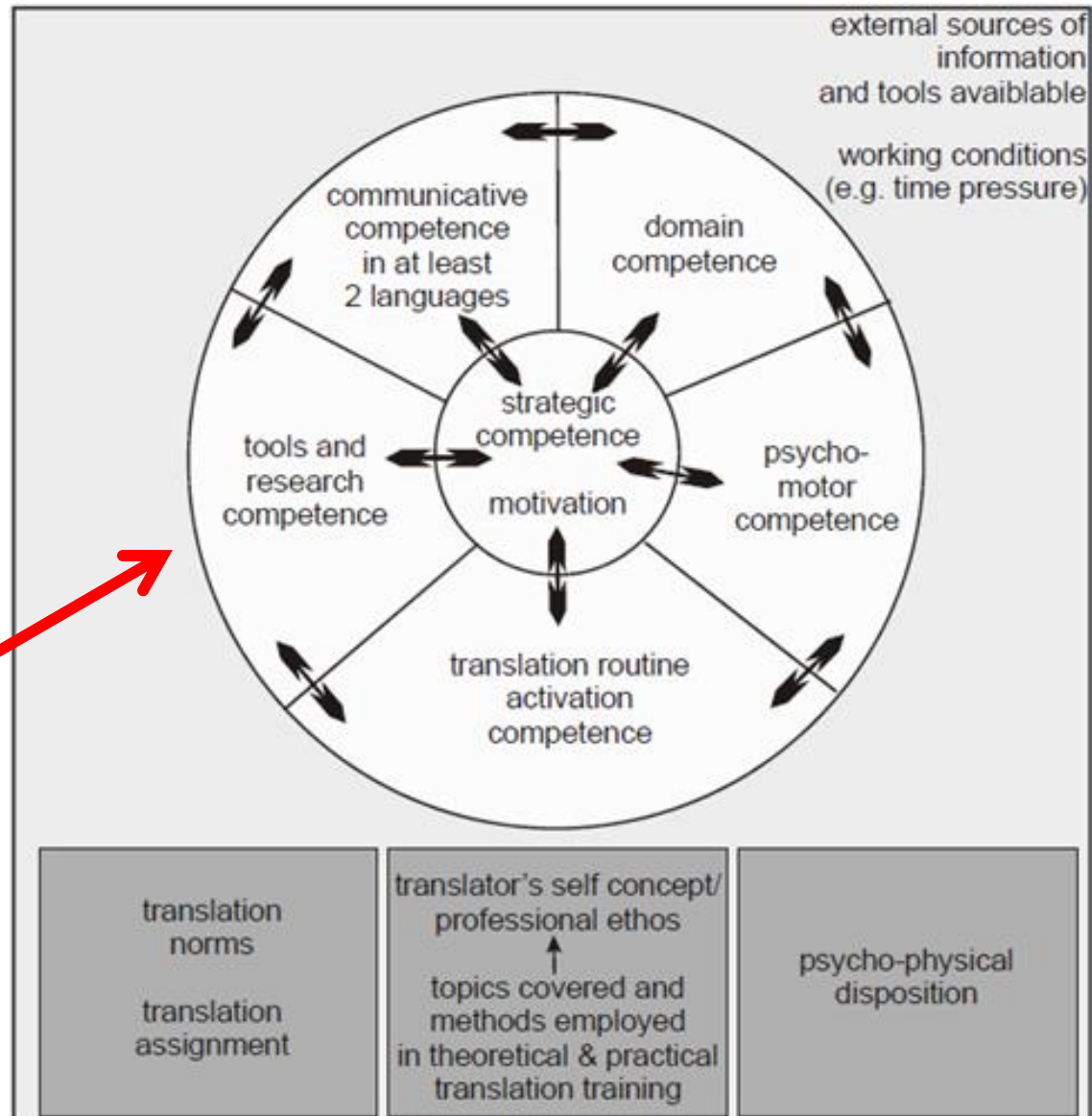
Tester kandidatens evne til å:

1. beherske kilde- og målspåk tilstrekkelig
2. utføre oversettelsen i tråd med oversettelsesoppdraget som gir opplysninger om formål og målgruppen (og hvor teksten er hentet fra)
3. formidle et budskap (som regel) i tråd med sjangermessige konvensjoner i målspåket

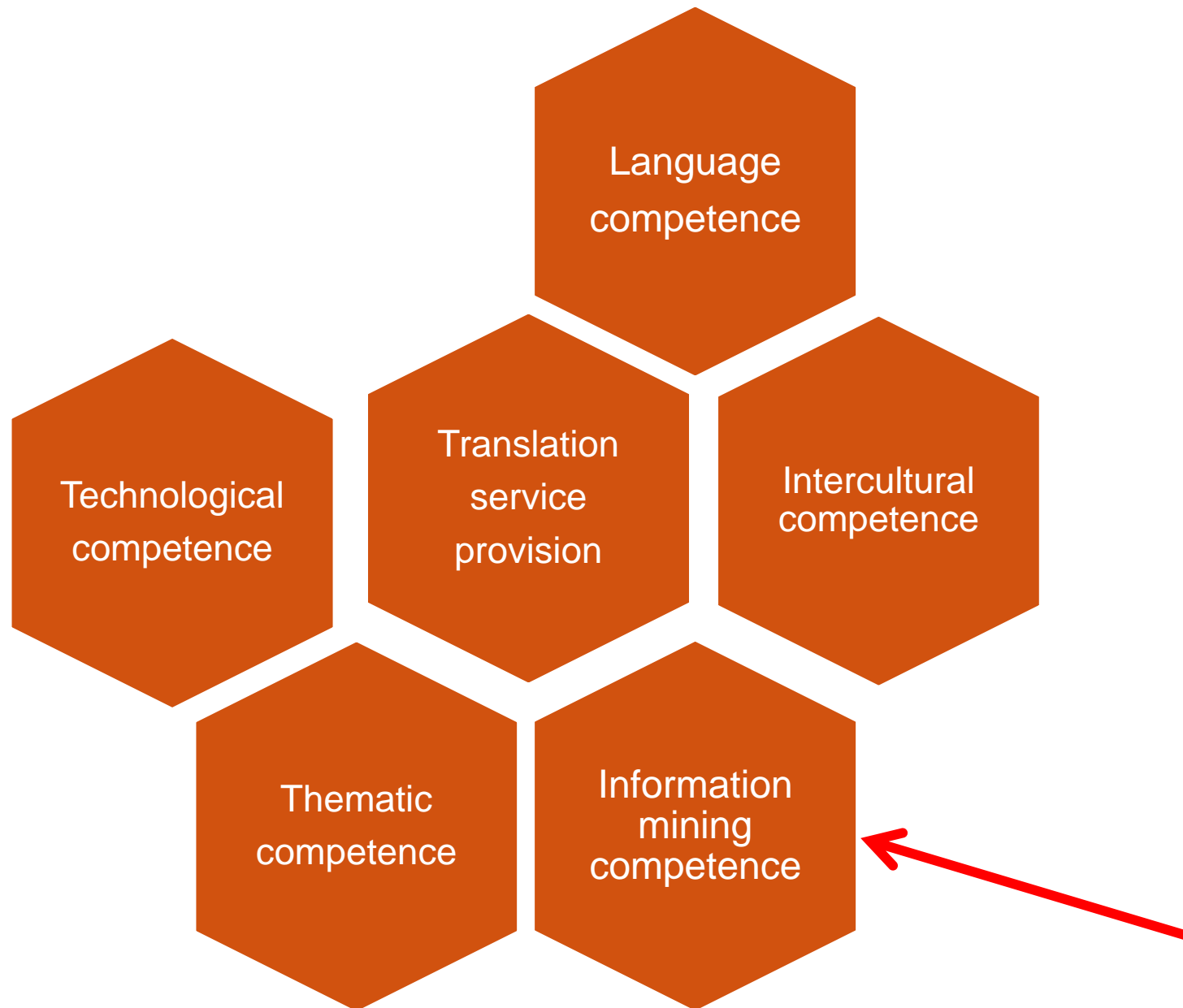
Et oversettelsesvalg henger alltid sammen med vurderinger knyttet til det konkrete oversettelsesoppdraget. Derfor følger her beskrivelsen av et tenkt oppdrag for oversettelse av nedenstående tekst, hentet fra nettstedet <https://www.wwf.no/engasjer-deg/gjor-norges-hager-villere>.

Aksjonen Gjør Norges hager villere har skapt stort engasjement i Norge og norske hageeiere har registrert over 1,5 millioner m2 hage som er blitt gjort mer insektvennlig. For å gjøre aksjonen enda mer allment kjent skal nettsiden oversettes for ikke-norskspråklige hageeiere i Norge.

Grunnleggende refleksjoner - Kompetansemodell til Göpferich (2008/2013)

EMT (European Master's in Translation)- competence model

INNHEENTING AV RELEVANT INFORMASJON

KILDESØK

KILDEEVALUERING

Kildesøk

= avgjørende (del)kompetanse både i eksamenssituasjon og i utøvelse av oversettelsesyrke

- søke på stikkord i kildeteksten
- søke på sammenlignbare /parallele tekster på målspråket som altså omhandler samme tema som kildeteksten

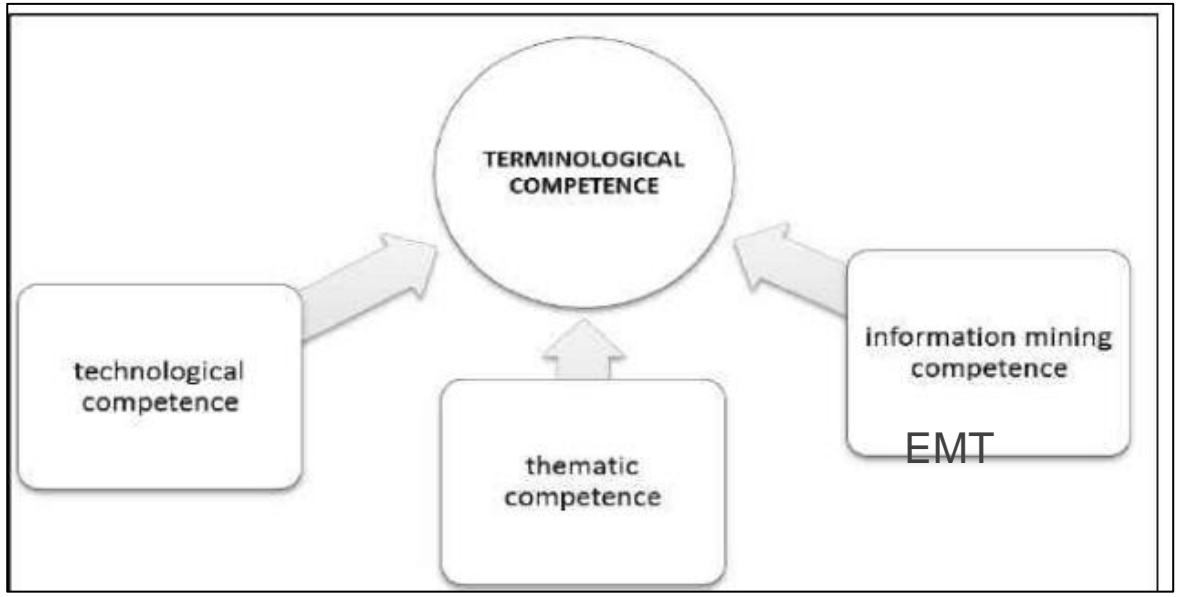
Kildesøk i praktisk orienterte kompetansebeskrivelser

EMT (EUROPEAN MASTER'S IN TRANSLATION)

- information mining competence = the ability to search for information, by looking critically at various information sources

EN 15038 (EUROPEAN QUALITY STANDARD) - fra 2015 erstattet av ISO 17100

- *research competence, information acquisition and processing* = the ability to efficiently acquire additional linguistic and specialised knowledge necessary to understand the source text and to produce the target text, experience in the use of research tools and the ability to develop suitable strategies for the efficient use of the information sources available

using CAT
tools for
terminology
mining
and
management

dictionary
searching and
usage skills

strategies for
searching
online
resources

Information mining skills

To muligheter:

- søke (Google o.l.)
- lete (*browse* = bla gjennom ved å følge lenker)

To informasjonsnivåer (tekst):

- nettsider (.html ; xml)
- dokumenter (.pdf; doc; rtf)

*A **web browser** (commonly referred to as a **browser**) is a software application for **retrieving, presenting and traversing information resources on the World Wide Web**. An information resource is identified by a Uniform Resource Identifier (URI/URL) and may be a web page, image, video or other piece of content. Hyperlinks present in resources enable users easily to navigate their browsers to related resources*

«[...] en viltvoksende blomstereng [er] noe av det beste bier, blomsterfluer og sommerfugler vet. «

Syrphidae

Blomsterfluer er [familie](#) av [insekter](#) i [orden tovinger](#). Det er omtrent 4000 kjente [arter](#) i verden, og av disse finnes omtrent 280 i Norge. Artene er gode flygere som ofte sees stående stille i luften for deretter raskt å forsvinne. Mange av artene kjennetegnes ved sin [vepsefargede](#) bakkropp med svarte og gule tverrstriper i varierende mønstre. Andre likner mye på [humler](#) eller [bier](#)

Søkeprossessen fra norsk til fremmedspråk – eksempel
(øk.-adm./ jur./ teknisk domene) testes til skoleeksamen (SE)

forskrift
Bokmålsordbok

Generell regler om borgernes rettigheter eller plikter, fastsatt av offentlig myndighet – stat eller kommune
Forskrifter er bindende både for borgerne og myndighetene (SNL)

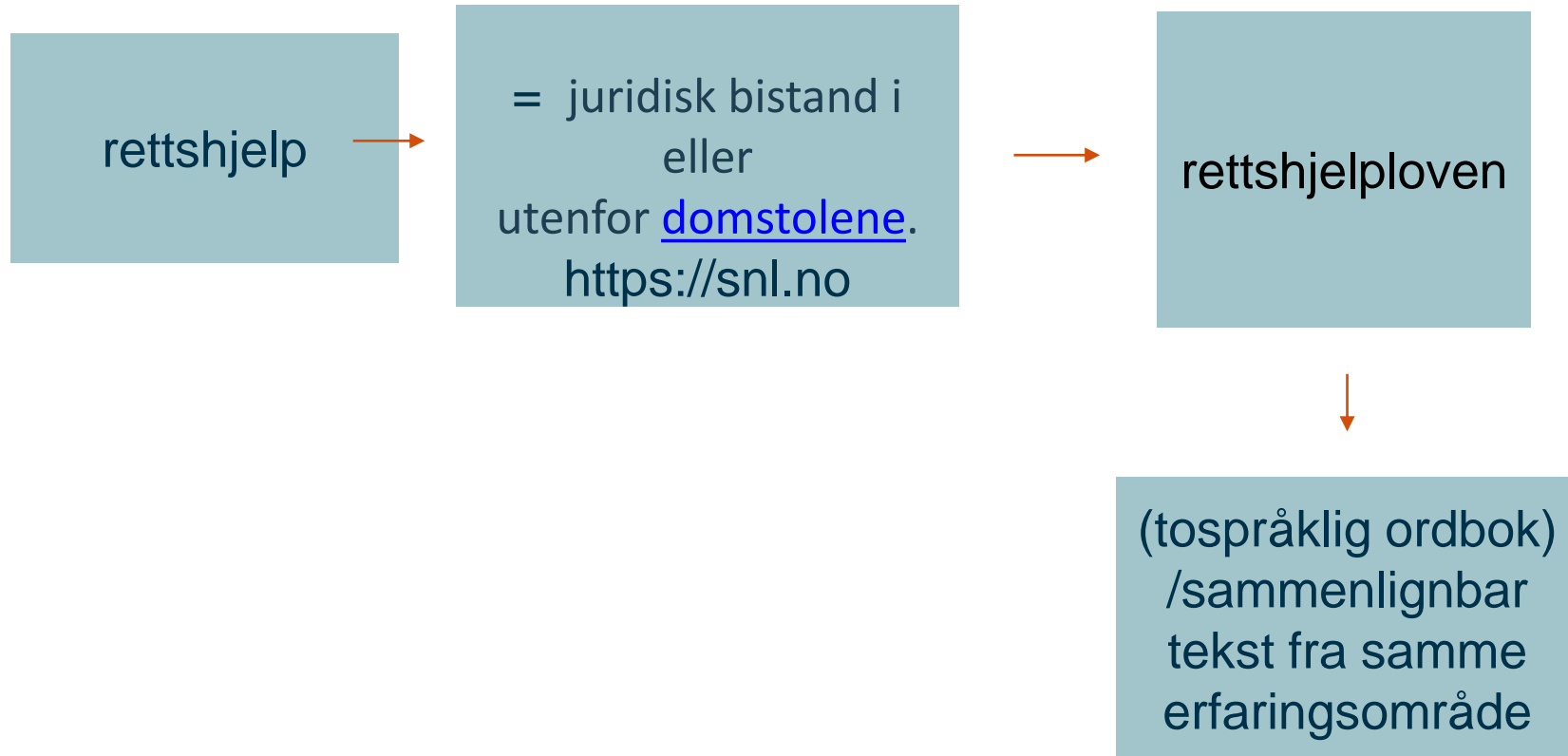

Beregningsgrunnlaget er grunnlaget for arbeidsgiveravgift jf. **Folketrygdloven § 23-3 med forskrifter**

= utfyllende bestemmelse med hjemmel i lov

I forvaltningsretten må forskrifter ikke forveksles med enkeltvedtak som gjelder én bestemt borger

Jur. domene – SE H22

Merk: For de tekniske tekstene finnes det ofte også billedmateriale på nettet

Semi-lukket merd – FiiZK

«Semi-closed containment systems (S-CCS)»

Se også:

<https://forskning.no/dyrevelferd-fisk-fiskehelse/en-ny-type-oppdrettsanlegg-hindrer-lakselus/1843033>

Målspråklige sammenligningbare tekster / Korpus

Jf. DIY-corpora

Today a mixed system of knowledge management is needed that enables translators to integrate their skills with electronic systems. Corpora resources are the basis of any such system and will very soon replace the traditional dictionaries and encyclopaedias." (Borja Albi 2007: 29).

Korpus – definisjon – bruksområder – eksempler (tilpasset etter Gisle Andersen, NHH)

= tekstsamling spesielt utviklet for språkforskningsformål og språkteknologi (én-/flerspråklig – allmenn-/fagspråk)

Øversettelsesrelaterte formål

- Fordeler:

- Språklig intelligent søkbegrensning (ordklasse) lemma)
- Kollokasjonsmønstre (f.eks. 'vedta lov', 'ønske velkommen')
- Søkbegrensning iht tekstsjangre og stilnivå

Ulemper:

kommersiell/ikke-akademisk bruk kan være problematisk
Vanligvis bare tilgang til tekstfragmenter, ikke hele tekster

Eksempler:

- Enspråklig NOR
 - Norsk aviskorpus: <http://avis.uib.no/>
- Enspråklig ENG
 - Corpus of Contermporary American English; [http://corpus/byu.edu/](http://corpus.byu.edu/)
- Flerspråklig NOR/ENG/GERM/FRA/FIN/SWE/NED/POR
 - KIAP (fagspråk): <http://kiap.uib.no/KIAPCorpus.htm>
 - Oslo Multilingual Corpus: <http://hf.uio.no/ilos.OMC>

f.eks. PL EUROLECT

<https://eurolekt.ils.uw.edu.pl/pl-eurolect/>

<21.09.19

Kildetyper

- **Ved forståelsesproblemer:** bruk autoritative kilder først på kildespråket

- Start med

- 1) enspråklig ordbok på kildespråket
- 2) enspråklig tekst på kildespråket (inn i autentiske dokumenter, produsert av autoriteter på området)

- Deretter gjenta det samme på målspråket

= **tekstsamling** spesielt utviklet for språkforskningsformål og språkteknologi (én-/flerspråklig – allmenn-/fagspråk)

Kildetyper

- Oversettelsesrelaterte formål

- **Fordeler:**

- Språklig intelligent søkbegrensning (ordklasse, lemma)
 - Kollokasjonsmønstre (f.eks. 'vedta lov', 'ønske velkommen')
 - Søkbegrensning iht tekstsjangre og stilnivå

- **Eksempler:**

- Enspråklig NOR
 - Norsk aviskorpus: <http://avis.uib.no/>
 - Enspråklig ENG
 - Corpus of Contemporary American English: <http://corpus.byu.edu/coca/>
 - Flerspråklig NOR/ENG/GERM/FRA/FIN/SWE/NED/POR
 - KIAP (fagspråk): <http://kiap.uib.no/KIAPCorpus.htm>
 - Oslo Multilingual Corpus: <http://www.hf.uio.no/ilos.OMC>
 - Corpus of Contemporary American English: <http://corpus.byu.edu/coca/>

VURDERING AV RELEVANT INFORMASJON

Informasjonssøkkompetanse og kildevurdering

- Kildene skal være
 - relevante
 - verifiserbare
 - pålitelige
 - nøyaktige

Bruk Wikipedia helst bare som «innfallsport» – gå videre til oppgitte lenker derfra

Ellers f.eks. SNL (Store norske leksikon er et gratis og komplett oppslagsverk **skrevet av fagfolk**, og innholdet er **vitenskapelig fundert**) <https://snl.no/>

Se ellers eksemplene omtalt tidligere her.

Kvalitetsnivåer for nettstedsinformasjon (NO)

– bygger på Gisle Andersen (NHH)

	Offentlig sektor	Privat sektor
Høy	Offentlig forvaltning (nasjonalt nivå) Regjeringen.no Landsdekkende organisasjoner ...	Statseide bedrift/nasjonalt nøkkelselskaper Børsnoterte selskaper Private/halvstatlige stiftelser ...
Middels	Offentlig forvaltning (lokalt nivå) Regionale helseforetak ...	Kommunale foretak Lokale storbedrifter ...
Lav	Ukjente aktører	Småbedrifter; personlige nettsider; ukjente aktører